

sub numero et mensura sunt. misericordia vero dei sine numero et mensura est. ergo vincere eam peccata non possunt.

Quod probat beatus aug. in quodam pulchra auctoritate sic dicens. Reuerte ad deum o peccator cum fiducia. non enim vincunt omnia peccata tua magnitudinem misericordie dei. Quanta cumque enim sint sub numero et mensura sunt. misericordia vero dei sine numero est et sine mensura. non ergo vincere potest quod cum mensura est illud quod absque mensura est. hxc aug. Ecce quod aperte claret per dicta sanctorum patrum ineffabilem et immensurabilem esse misericordiam dei. Tollat ergo ab homine omnis desperatio et maxime ab illo qui in toto corde suo perveram penitentiam sequatur dominum. et tantam spem habere debet ad deum quod si etiam unus tantum homo ex omnibus hominibus de toto mundo saluaret. eundem seipsum debet estimare esse et sperare. Ad tantam consolatoriam spem beatus aug. in libro ecclesie inuitat unumquemque fideles sic dicens. Omnis autem ab homine christi non tollat desperatio. nam si inter omnes mundi homines solus unus homo saluari deberet. unusquisque sperare teneat se esse illum qui saluaret. hxc august.

Filius

Ad iens tanta mirabilia de dei misericordia pro gaudio et admiratione penitus deficio. o opus deus pater nostrorum viscerum pietas inaudita. o gratia singularis. o diuine misericordie pelagus infinitum cunctis mortalibus incomprehensum. excedens ingenia. superans vota. denique suppingens merita vniuersa. quis enim tam flagiciosus qui aure percipiens et intelligens tantam tuam pietatem ad spem venie suorum delictorum postposita sua iniquitate quam gessit ut non resurgat.

Ca. VIII. **Pater.**

Bene sapi fili et

optime dixisti de tam incomprehensibili misericordia dei. Erubescat ergo humana malicia et superbia. et consideras tantam benignitatem dei currat quanto rarius non despando ad fontem eius pietatis ad veram penitentiam et reuerentiam. et tanto humiliter et feruentius ipse misericordiam postulet quanto ad indulgentiam promptiorem cernit ipsum existere.

De hoc dicit richardus doctor sanctoctorum. In nullaviriorum enormitate dei miseratio est desperandum qui tam multus est ad ignoscendum. Sed nunquid idcirco ipsum impudenter et irreuerenter implorare debemus quem ad indulgentiam tantam penitentiam agnouimus. imo tanto magis debemus in eius conspectu erubescere. tanto humiliter veniam postulare quanto benignior et dulcior rem agnouimus quem primum acriter offendimus. hxc richardus. Considera res igitur tantam pietatem in visceribus dei nostri curramus singuli ad finem pietatis et ad gremium misericordie eius dum licet et hoc corpusculo sumus. ne preoccupati die mortis queramus spacium penitentiae et inuenire non possimus. **Accedamus ergo cum fiducia ad thronum gratie eius et si sentimus in nobis duriciam cordis flagitemus clementiam ipsius ut emolliat illud gratiam compunctionis infundendo per quam possumus saluari et misericordiam eius inuenire. ne forte tardantes incurramus indignationem ipsius et perpetuam duriciam cordis nostri. ipse enim corda praua et dura potest emollire cum sibi placet et quando sibi placet. et diuerso modo quo sibi placet. De hoc dicit beatus augustinus. Quis tam impie desipiat ut dicat deum malas hominum voluntates quas voluerit. quando voluerit. ubi voluerit e. ij.**

in bonum non posse pertere sed cum facit miam facit. cū aut non facit pū dicit non facit. qm̄ cui vult miseret et quem vult indurat. hęc aug. De hac dei mīa dicit beatus grego. xxxix. mor. Misericors deus diu peccata hoīm tollerat et cū iam vitium respicit plerūq; mentes peccantium immutat recte de se vincante pieras insinuans ait illud iob. Nunquid tenuisti cutiē extremā terre et excussisti ipios ex ea. Per terram quippe homo infirma sapiens designat cui peccanti dicitur est. Terra es et in terram ibis. Sed q; pius p̄ditiō facturā suā nō deserit. mala hoīm et p̄ suam sapiētiā tolerat et per eorū qn̄q; p̄uersionē relaxat. **P** Cum duras atq; insensibiles mentes respicit modo eas minus modo v̄tibus mō reuelationibus terret ut qui p̄ssima securitate durauerāt salubri timore mollescant quatenus vel sero redeāt et hoc ipsum saltem q; diu expectati sunt erubescant. **S**cit em̄ dñs q; extrema vite nostre plus iudicat et idcirco electos suos in fine sollicitos purgat. **S**criptum quippe est. dñs iudicabit fines terre. Tanto ergo intensius vltimis n̄is inuigilat. quanto in ipsis penderes inītia sequentis vite pensat. hęc greg. **Q** Item de eadē mīa dei quomodo corda etiā desperata ad p̄miam trahat. **I**dem grego. sup̄ illo verbo. iob. Nunquid ingressus es in pfundum maris dicit. **Q**uare quippe est mens humana cuius pfunda deus ingreditur qn̄ p̄ congnitionem suam ad lamenta penitentie ab intimis cogitationibus perturbatur quando prioris vite nequicias ad memoriā reducit et fluctuante in p̄fusione sua animum conuertit. **P**ro funda maris deus penetrat quando etiam desperata corda p̄murat. **T**ūc em̄ corda p̄murat quando cor seculare bu

miliat. tūc pfundum maris ingreditur quando v̄sitare mentes etiam p̄ssas sceleribus non dedignat unde et recte percunctando subiungitur et in nouissimis abissi deambulasti. quid enim abissus nisi mens humana que dum seipsam p̄prehendere non valet sese in omne quod est velut obscura abissus latet in nouissimis ergo abissi debent deambulare. est etiam nouissimorum hominum corda conuertere et desperatas mentes v̄sitarōis sue vestigis tangēdo mirabiliter reformare. **C**um em̄ post imensa scelera quisquis p̄pungit quid aliud q̄ in nouissimis abissi deus deambulasse videtur. quasi in abisso nā q; deus deambulabat cum obscurum cor penetrans fluctus inuisibiles viciorum calcat. **P**lerūq; em̄ preterita. alia plangimus. alijs presentibus v̄gemur. et modo supbia modo ira modo luxuria modo auaricia temprante fatigemur. **S**ed cum cuncta hęc in corde nostro dñs occulte v̄sitationis sue timore reprimit quid aliud q̄ in abisso gressū ponit. **Q**uos gressus mente conspicimus qn̄ contra insurgentia vitia quomodo timoris eius obuiet tonā pensamus. hęc greg. **E**cce habemus p̄ hęc dicta quomō misericors deus etiam corda nequissima et desperata ad penitentiam conuertit. **C**onsiderantes aut̄ tantam pieratem dei cauendum summopere est ne quis in peccati crimē labatur q; si lapsus fuerit nō desieret s; p̄ lamenta penitentie surgat. **R**elaxat em̄ deus peccator qd̄ desit̄ attramē qui stat timeat ne in peccatum cadat. quia si deslere possit peccata que commisit ignorat. **H**anc scientiā beatus gregori. xxxix. moral. super illo iob. Nunquid armilla p̄forabis maxillas eius videlicet vehemoth pulchre tangit cum dicit. **C**auendum summopere

Liber .I. **Dist.** .I. **Ca.** .VIII.

est ne quis delectatione peccati leuiat
than istius ore rapiat. et tñ si raptus fue
rit non despet. qui si peccatus perfecte
lugeat. adhuc foramen in maxilla ei?
inuenit per qd euadat. iam dentibus te
rit sed adhuc si euadendi via queritur
in maxilla foramen inuenit. habet eti
am caprus qua exeat qui preuidere vo
luit ne caperet. Quisquis ergo q non
dum caprus est maxillam eius fugiat.
quisquis vero iam captus est in maxil
la eius foramen querat. pius quippe ac
iustus est p ditor noster. **R** Sed
nemo dicat. qz pius e remaliter pecco
z nemo qui peccauit dicat. qz iustus e
de peccati remissione despero. relaxat
enim deus facinus qd deflet. sed perpe
trare quisqz timeat. qz si digne deflere
possit ignorat. Ante culpā ergo iustici
am meruat. post culpam tñ de pietate
presumat. neqz ita iusticiam timeat vt
nulla spei solatōe sualescat. neqz ita
p fidat de miā vt adhibere vulneribus
suis digne pñe negligat medicinam.
Sed quē videt sibi pccere sp etiam co
gitet discrete de se iudicare. sub pieta
te itaqz eius spes pctōis gaudeat. sed
discretōe illius penitētis correctio cō
tremiscat. Spes igit nōstre presump
tionis habeat etiā morsum timoris vt
ad corrigenda pctā iusticia iudicātis
terreat quem ad fiduciā venie grā pie
tatis inuitat. Hinc enim p quendā sa
pientem dō. Ne dixeris miseratōnes
dñi multe. peccatorū meorū nō recorda
bis. pietatē namqz eius p̄tinus z iu
sticiā subdidit dicēs. miā enim z ira
ab illo Diuina itaqz clementia maxil
lam vehemorb istius perforans vbiqz
humano generi z miscōiter z potēter
occurrit. qz nec libero ammonitōnem
peccandi tacuit. nec capto remedium
fugiendi subtraxit. Ad hoc quippe in
sacra scriptura viroz talium. scz Da

uid z Petri peccata sunt indita vt cau
tela minorū ruina sit maiorū. Ad hoc ve
ro vtrozūqz illic z penitētia infinu
atur z veniā vt spes peruentium sit recu
peratio de perditōz. Statu ergo suo da
uid cadente nemo superbiat. de lapsu
etiā suo dauid resurgente nemo despe
ret. Ecce qz mirabiliter scriptura diui
na eodem verbo superbos p̄mitit quo
humiles leuat. vnam rem gestā p̄tulit
z diuerso modo sup̄bos quidez humi
litas formidine. huiles vero ad spei
fiduciā reuocauit. Inestimabile no
ui generis medicamentum qd vno co
demqz ordine positum z p̄mendo ru
mentia exiccat z subleuando arēria in
fundit. de maiorū nos lapsu teruit. sz
de reparatione roborauit. Sic quippe
semp nos diuine dispensationis mise
ricordia z sup̄bientes reprimit. z ne
ad desperatōem corruamus fulcit. hxc
grego. **S** Per ista dicta sanctis
simi viri doceat homo sp habere spem z
timorem. spem de misericōdia. timores de
iusticia. Spē vt si lapsus fuerit surgat
per penitentiā. timorem ne iterum in
cidat in peccati ruinā. qz valde displicet
omnipotenti deo recidiuatio seu re
iteratio peccati. Quid omnis penitens
semp misericōdiam dei z iusticiam coram
oculis habeat. misericōdiam vt p spem eri
gat. iusticiam vt per timorem humili
etur. Ad hoc faciendum hortat beatus
aug. sic dicens. Nunqz peccatorū enoz
mitas sine intuitu diuine clementie e
pensanda. nec diuina bonitas sine rigo
re iusticie cogitanda. nam hxc sine illa
facit insolescere. illa vō sine ista despe
rando facit nimis p̄timescere. hxc Au
gu. Sz fortasse est aliqs qui tot crimi
na se p̄spicit p̄mississe qz p̄pter illa time
at dei amicitia z dilectōem q̄uis vole
at nequaqz assequi posse. Sz absit hoc
a cordibz oim pctōz. sua tñ pctā plan
e. iij.

gentiū et dolentiū. nam per la mēta pīne peccator quī sordidissimus dei efficitur amicus et dilectus. De hac magna pietate et mīa dei dicit beatus bernardus. Quid de tua mīa dicam bone ihesu qui non minus peccatorem puersum diligis quā eū qui nunquā peccati maculam praxit. hoc beatus bernardus. Non enim qui peccauerūt sed qui in peccatis pseuerant sunt odibiles et abominabiles deo. Conuersos eos et penitentes peccatores ad gremiū suae pietatis et dilectionis paratus est suscipere christus. De hoc ait beatus augustinus in quodam sermone. Non enim qui peccauerit sed qui in peccatis suis pseuerauerit odibilis erit deo et abominabilis. Nā ut de indulgētia diuina diffidat dñs nos per pphētā uelut pater pijsissimus consolatur dicens. Nolo mortem peccatoris sed ut puerit et uiuat. Et illud. Impietas impij nō nocebit ei. in quacūq; die puerus fuerit ab iniquitate. Sed ista tam magna mīa tunc nobis prodest si non tardemus pueri ad dominū nec crimina criminibus supaddimus. Sed forte cogitat aliquis se tam grauiā admisisse peccata ut iam mīam promereri non possit. Absit hoc a sensibus omnium peccatorū. O homo quicūq; illarū multitudinem peccatorū attendis cur omnipotentiam celestis medici non attendis. Cum enim uelit deus misereri quia bonus est et possit quia omnipotens est ipse contra se diuine pietatis ianuā claudit qui deum sibi misereri aut nō uelle aut non posse credit. eumq; aut bonū aut omnipotentē esse diffidit. Nemo ergo post centū peccata aut post mille crimina de misericordia diuina desperet. Sic tamen non desperet ut sine ulla mora deū sibi repropiciare festinet. ne forte si consuetudinem peccandi fecerit etiam si uelit a diaboli laqueis liberari possit. **De** augustinus. **Et** Ecce

quomodo beatus augustinus. oēs peccatores etiam in peccatis multis et maximis iacentes hortatur ad spem uenire et neminē debere despare de dei mīa et pietate. sic tamen ut sine ulla mora per penitentiam et puerionem ac bonam puerfationem festinet facere sibi deum propiciū. ne tardando per negligentiam et incuriā detur in reprobū sensum et incidat in laqueos dyaboli ex quibus etiam si uoluerit excurrere se non possit. **U** Sciendum etiā quod diuine mīe multi sunt effectus. Ipsa enim dei mīa puerit nescientes. trahit nolentes. sequitur nō querentes. puerit fugientes. reuocat recedentes. expectat tardantes. suscipit reuertentes. remittit debitum. offert meritum. puerit ultra pōdignū. Primum puerit nescientes. Psalmista. Deus meus misericordia eius puerit me. et hoc per occultam inspirationem. **Jo.** iij. Spiritus ubi uult spirat et uocem eius audis et nescis unde ueniat aut quo uadat quia uox diuine inspirationis auditur intus in corde penitentis per cognitionem. et nescitur unde ueniat. quia ab homine ignorat diuine uocatiōis causa cū sit pure gratuita. aut quo uadat. quia similiter ignorat de finali pseuerantia. **Secundo** trahit nolentes. **Jo.** vj. Nemo potest uenire ad me nisi pater traxerit eum. **Tercio** sequitur non querentes. **Ezechel.** xxiiij. Quod perierat requiram et quod abiectū fuerat reducam. **Quarto** puerit fugientes. **Exodi.** xxiiij. Ecce ego mitto angelum meū qui puerdat te. **Quinto** reuocat recedentes. **Isa.** xxxj. Conuertimini filij israhel sicut in pfundū recessatis. **Sexto** expectat retardātes. **Isa.** xxx. Expectat dñs ut misereat et iō exaltabit puerens uobis. **Septimo** suscipit reuertentes. **ps.** Suscipit eos de

via iniquitatis eorum. Et illud illud. ubi
dñs ad peccatrice aiā dicit Tu formica
ra es cū amatoribz multis. tñ reuertes
re ad me et ego suscipiā te. Octauo re
mittit debitū Bath. xvij. De debitū
dimisi tibi qm rogasti me. Nono p̄fert
meritū. Qñ paulus. Quid hēs qd nō
accepisti. Decimo p̄m̄iat supra p̄dig
nū. ad Ro. vij. Nō sunt p̄digne pass
ones huius t̄pis ad futurā glāz que re
uelabit in nobis. Dec igit oia que p̄e
missa sunt de dei pietate et mīa debent
vnūquemqz p̄ctōrem sua facinora tre
pidantē ad spem fiducie aiare et ad ci
tam p̄uersionē ad deū seu p̄m̄iam agen
dā mouere vt saluus eē possit in extre
mis suis et in die iudicij. **Filius**

Audens gaudeo audiens tantaz
mīam et pietatē esse in visceribz
dei n̄i. et qz aptum est gremiū benigni
tatis eius ad suscipiendō oēs p̄ctōres
in sordibz facinorū p̄stitutos. necē est
vt currant singuli qui se sentiūt onere
criminiū grauatos nihil lxifantes ad
fontē tante pietatis. vt abluti a fetore
suorū scelez veniā et grām ab ipso mīa
rum dñi valeant impetrare. **Sz** rogo
p̄ vt me de hoc informes. Cū igit d̄s
sit ita misericors quare omēs p̄ctōres
non attedūt eius pietatē vt se p̄ p̄m̄iaz
p̄uerrant ad seipm. vel quid est qd im
pedit tantam eorū salutem.

Ca. .IX. **Pater.** .X.

Quod homines
qz plurimi et lxx p̄ maiori p̄e
vt cernimus tardi sunt et negligentes
ad p̄uersionē ad deū siue ad p̄m̄iam a
gendā facit amor p̄ntis vite et delecta
tio in rebz trāsitorijs. Quivero p̄uerti
volunt necē est vt p̄ntia despiciāt et fu
tura diligant. vt testat greg. i. moē. di
cens. Sunt nonnulli qui vitā suā negli
gunt. et dum trāsitoria appetunt tunc

eterna negligunt et neglecta p̄temnūt.
cūqz eterna q̄ amiserunt nō p̄siderant
esse se lxx miseri in bonis non putant.
nequaqz em̄ ad veritatis lucē ad quam
tñ p̄diti fuerāt mentis oculos erigūt.
nequaqz ad p̄emplatōem p̄te eterne
desiderij acie tendūt. sed semetipsos
in his ad q̄ p̄iecti sunt deserentes vice
p̄te diligunt exiliū qd patiunt. in ces
sitate quā tolerāt quasi in claritate lu
minis exultant. cōtra ele. toz mentes
dū cuncta trāsitoria nulla esse p̄spici
unt ad q̄ sint p̄dite exquirunt. Cumqz
ad eorū satisfactōz nil extra deū sufficiat
ipsa inq̄sitionis exercitatio fatigata il
lorū cogitatio in p̄ditoris sui spe et p̄e
platōe requiescit. sup̄nis interferi ciui
bus appetit. vnusquisqz eorū adhuc i
mundo corpe positus. mente iaz extra
mundū. surgit em̄. nā exilij solitudi
nē quā tolerat deplorat et ad sublimē
patriam incessantibz se amoris stimu
lis excitat. cū em̄ dolens videt quantū
sit eternū qd perdidit. inuenit salubre
p̄siliū t̄pale hoc despiciere qd p̄ecur
rit. et quo magis crescit p̄siliij sciētia vt
non peritura desideret. eo augez dolor
q̄ nondū ad mensurā pertingat. Und
bene per salomonem d̄s. Qui ad dit sci
entiam addit et dolozē. Qui em̄ al̄s si
tit iā summa que adhuc nō hz magis
de infimis in quibz retinet dolet. **Dec**
greg. Item de eisdem carnalibz homi
nibz dicit idem. vij. moza. super illud
iob. Cutis mea aruit et p̄tracta est. In
sancte quippe ecclesie corpe bis qui so
lis exterioribz curis inserviunt p̄grue
cutis vocant. que nimiz cutis arescen
do attrahit. qz mentes carnaliū dū p̄n
tia diligūt et q̄si iuxta posita p̄cupiscūt
ad futuram tendi p̄ longanimitatē vo
lunt. Hanc nāqz attractatōem p̄s for
midauerat cū dicebat. Sicut adipe et
pinguedine repleat aīa mea. **Ad p̄s**